

Beheerwijzer - maaien van heide

Heide- en veenvlinders

Maaien wordt als beheermaatregel veel toegepast om jonge heideontwikkeling te stimuleren. Het geeft direct resultaat en zorgt voor leeftijdsvariatie.

1

Kleinere terreinen

Voor kleinere terreinen en gebieden waar de draagkracht van de bodem beperkt is, kun je het beste een eenassige trekker met vingermaaibalk gebruiken. Deze machine is licht, wendbaar en kan nauwkeurig maaien.

2

Precisiemaaien

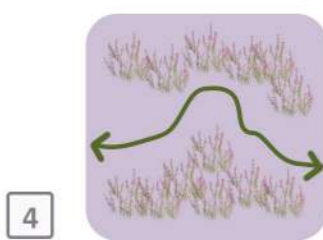
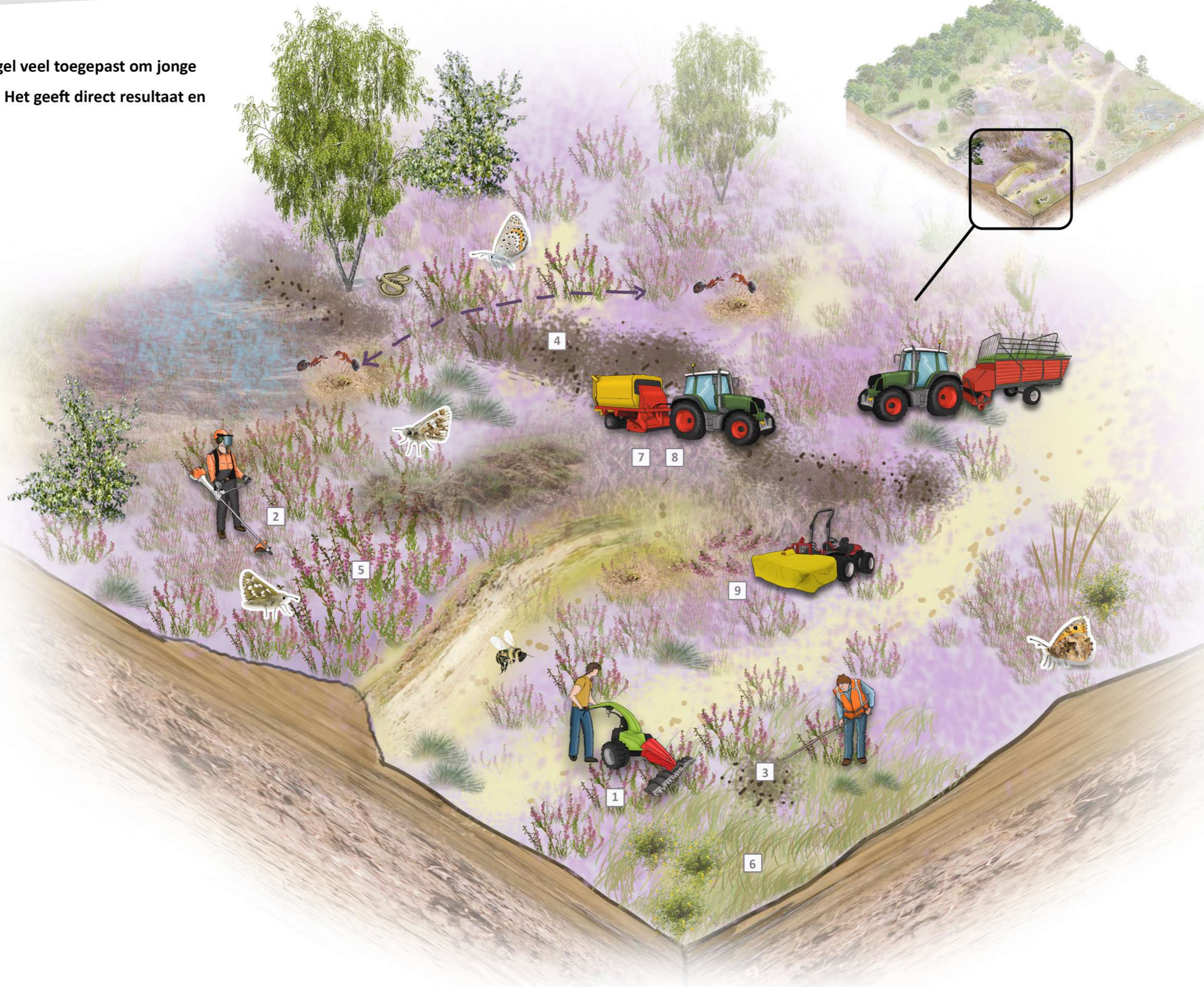
Wanneer je echt nauwkeurig wilt maaien, kun je het beste een bosmaaier inzetten. De bosmaaier is gemakkelijk mee te nemen en erg geschikt om klein specifiek maaierwerk mee uit te voeren.

3

Afvoeren van maaisel

Het maaisel moet uit het terrein worden verwijderd om te voorkomen dat voedingsstoffen in het terrein achterblijven. Dit kan kleinschalig door afharken of grootschalig met een trekker met bandhooier en laadwagen.

4

Natuurlijke vorm en reliëfvolgend

Maai geen rechte stukken, maar in vloeiende natuurlijke vormen. Dit zorgt voor een diverser leefgebied en meer luwe plekken. Houd rekening met migratieroutes van dieren.

5

Op tijd maaien

Heide ouder dan 15 jaar loopt niet of nauwelijks meer opnieuw uit na het maaien. Het is dus van belang om op tijd te maaien als je heide weer wil laten uitlopen.

6

Grassen

Delen van het gebied kunnen zijn vergrast of raken. Behoud minimaal 20% oppervlakte van het totale terrein met deze vergraste stukken. Ze zijn voor veel dieren waardevol. Krijgt gras de overhand, dan is plaggen, begrazen of chopperen beter dan maaien.

9

Grotere terreinen

Voor grotere heidepercelen kun je een trekker met cyclomaaier gebruiken. In terreinen groter dan 10 hectare maximaal 5% in een periode van 5 jaar maaien. In terreinen kleiner dan 10 hectare kan ook 5% gehanteerd worden, maar dan over de periode van één jaar.

8

Insporing

Insporing zorgt voor verdichting van de bodem en moet dan ook worden voorkomen. Gebruik lichtere machines of dubbellucht (dubbele banden) en houd rekening met natte periodes en kwetsbare plekken.

7

Maailaadcombinatie

Met deze machine kun je de heide maaien en wordt het maaisel opgevangen in de bak achter de trekker. Zo verwijder je maaisel en daarmee voedingsstoffen uit het gebied. Nadeel is dat ook kleine dieren en zaden worden afgevoerd, maar het voordeel is dat je in één werkgang het maaierwerk kan uitvoeren.

Beheerwijzer - maaien van heide

Heide- en veenvlinders

De beste periode om heideterreinen te maaien, is tussen 1 september en 1 november. Vooraf is goede inventarisatie nodig, waarbij aandacht is voor de aanwezigheid van alle flora en fauna en in welk stadium ze zich bevinden. Struikheide ouder dan 15 jaar loopt niet tot nauwelijks opnieuw uit na het maaien. Op tijd maaien dus!

Voor grotere heidepercelen kan, na een droge periode, een trekker met cyclomaaijer worden ingezet. Op plekken met veel bosopslag kun je een klepel- of vjzelmaaier beperkt gebruiken. Voor kleinere terreinen is een eenassige trekker met vingermaaibalk het meest geschikt en voor kleinere/ ontoegankelijke terreinen is het gebruik van een bosmaaier wenselijk.

Het afvoeren van maaisel hoort bij deze beheermaatregel. De voedingstoffen in het maaisel moeten uit het terrein worden verwijderd om zo het gebied te versralen. Bij het uitzetten van de te maaien stukken dien je rekening te houden met migratieroutes van reptielen, kleine zoogdieren en vlinders. Gemaaide stukken kunnen als obstakel worden aangezien en het leefgebied onbedoeld versnipperen. Beheer daarom altijd de verbindingzones met extra aandacht.

Bij vergraste heidegebieden zal maaien er niet direct toe leiden dat er weer heide ontstaat. In deze gevallen is plaggen, chopperen of drukbegrazing een effectievere oplossing. Maar ook vergraste delen van het terrein maken onderdeel uit van een heideterrein en zijn voor verschillende soorten fauna essentieel als leefgebied. Daarom moeten er ook vergraste stukjes behouden blijven.

Bij maaien blijft de organische stof in de toplaag behouden. Deze organische stof heeft een zuurbufferende capaciteit. Door te maaien blijft deze capaciteit behouden, net als belangrijke mineralen, zaden en schimmels.

WAARDEVOL GRAS

De heivlinder komt voor langs de kust en op hogere zandgronden in het binnenland. Rond juli zijn de eerste vlinders te vinden. Ze maken gebruik van de heide als belangrijke bron van nectar. De waardplanten voor deze vlinder zijn grassen zoals schapengras, struisgras, buntgras en zwenkgrassen. Daarmee is de heivlinder een van de heidevlinders die grassen nodig heeft voor de voortplanting. De volwassen vlinder zoekt na de paring de waardplant op en zet eitjes af. De rupsen overwinteren in een gaatje op ongeveer 1 centimeter diepte onder de grond, bedekt met zijdespinsel.

Schaduw voor verkoeling op hete dagen is voor deze soort ook erg belangrijk. De rupsen en vlinders hebben dus variatie nodig. In heideterreinen met monotone heidevegetatie zal de heivlinder niet snel voorkomen. Met divers beheer is het mogelijk de juiste omstandigheden voor de heivlinder te behouden of ontwikkelen.

Daarentegen blijven zaden van ongewenste soorten als pijpenstrootje en bochtige smele ook aanwezig in de bodem. Deze kunnen na het maaien weer uitlopen en mogelijk dominant worden. Daarom is het belangrijk om de vegetatieopbouw van de te maaien terreinen goed te monitoren. Zo voorkom je dat het te lang duurt voor de heide weer kiemt en grassen en ongewenste soorten voorsprong krijgen.

Voorbeeld van een recht gemaaide strook.

Voorbeeld van slingerend gemaaide strook en haaks op gradiënt waardoor meer diversiteit in hoogte, licht en vocht aanwezig is.

Maai in heideterreinen kleiner dan 10 hectare, maximaal 5% per jaar en in terreinen groter dan 10 hectare, maximaal 5% in een periode van 5 jaar. Maak de te maaien oppervlaktes niet groter dan 500 vierkante meter en maai altijd van binnen naar buiten, zodat dieren de kans krijgen om te vluchten naar een andere plek.